

Suttonella ornithocola besmetting bij tuinvogels

Vertaling van: *Suttonella ornithocola* infection in Garden Birds. Garden Wildlife Health, April 2020

Ziekteverwekker

Suttonella ornithocola is een recentelijk ontdekte bacterie uit de familie van de *Cardiobacteriaceae*.

Betroffen vogelsoorten

Besmetting met *Suttonella ornithocola* is met name geconstateerd bij pimpelmezen (*Cyanistes caeruleus*); echter, ook andere vogels binnen de mezenfamilie (*Paridae* en *Aegithalidae*) zijn gevoelig voor besmetting, zoals de zwarte mees (*Periparus ater*), de staartmees (*Aegithalos caudatus*) en waarschijnlijk de koolmees (*Parus major*). Besmetting met *Suttonella ornithocola* is nog niet vastgesteld bij andere tuinvogelsoorten.

Pathologie

Suttonella ornithocola veroorzaakt een longziekte bij besmette mezen. Microscopisch onderzoek van de longen liet een longontsteking-achtig beeld zien dat in verband wordt gebracht met een *S. ornithocola* besmetting.

Ziekteverschijnselen

Vogels die besmet zijn met *S. ornithocola* vertonen algemene ziekteverschijnselen, zoals sloomheid en bol zitten met opgezette veren. Daarnaast kunnen ze ademhalingsproblemen vertonen zoals naar adem snakken. Wilde vogels kunnen diverse ziekten onder de leden hebben die dezelfde ziekteverschijnselen geven en er is geen karakteristiek ziektebeeld aan de hand waarvan men een besmetting met *S. ornithocola* kan vaststellen zonder gespecialiseerd veterinair onderzoek. Besmette vogels zijn vaak mager, hetgeen erop duidt dat de ziekte zich over meerdere dagen ontwikkelt.

Ziekteoverdracht

Er is nog relatief weinig bekend over *S. ornithocola* in meesachtigen. Omdat de bacterie een longinfectie veroorzaakt, wordt een via aerosolen of de lucht verspreide besmetting (i.e. via een door hoesten of niezen veroorzaakte wolk of nevel met de besmettelijke ziekteverwekker) als meest voor de hand liggende besmettingsroute beschouwd. Hoe lang *S. ornithocola* in het milieu kan overleven is onbekend, evenals de vraag of dat belangrijk is voor de ziekteoverdracht.

Het feit dat tot nu toe vooral pimpelmezen sterven door besmetting met *S. ornithocola*, doet vermoeden dat deze soort een belangrijke of zelfs sleutelrol speelt in de ziekte-cyclus.

Ziekte patroon

In de lente van 1996, werden verspreid over Engeland en Wales elf meldingen van mezensterfte van verschillende mezensoorten gemeld. Het betrof vooral pimpelmezen, maar ook bij staartmees, zwarte mees en koolmees werden ziekteverschijnselen waargenomen. Het aantal getroffen vogels verschilde per melding (tussen 1 en 10) en het kan dus zijn dat een lokale ziekte-uitbraak meerdere vogels treft. *Suttonella ornithocola* is vastgesteld bij vogels van verschillende locaties; dit was de eerste keer dat de bacterie werd aangetoond, en daarom werd het beschouwd als een nieuwe en misschien opkomende ziekte onder Britse wilde vogels.

Uit monitoringonderzoek sinds 2005 blijkt dat jaarlijks enkele sterfte-uitbraken (variërend tussen nul en twee per jaar) door *S. ornithocola* wijdverspreid over Groot-Brittannië voorkomen. Ook hier blijken pimpelmezen de meest getroffen vogelsoort en kenmerkend is dat uitbraken vooral in de lente optreden. Deze bevindingen duiden erop dat besmettingen met *S. ornithocola* reeds langere tijd voorkomen in de Britse mezenpopulatie (endemisch zijn).

In het voorjaar van 2017 werd een *Suttonella ornithocola* besmetting voor het eerst vastgesteld in Zuid- en Centraal-Finland: drie voorvallen waren gemeld van sterfte onder pimpel- en koolmezen. In april 2018 werd in Duitsland voor het eerst mezensterfte

in verband gebracht met *S. ornithocola*: in NoordRijn-Westfalen werden 4 voorvallen van mezensterfte onderzocht, opnieuw betrof het pimpelmezen, zwarte mezen en koolmezen.

In maart/april 2020 werd in Noord-West Duitsland bericht over een epidemie die voornamelijk pimpelmezen betreft: testen hebben bevestigd dat in een aantal van de betroffenen vogels afkomstig van verschillende locaties *S. ornithocola* besmetting is bevestigd. Het onderzoek naar de uitbraken loopt momenteel nog.

Gezondheidsrisico's voor mensen en gehouden dieren

Hoewel *S. ornithocola* voor het eerst in 1996 werd geïsoleerd, duurde het tot 2005 voordat het echt als een nieuwe bacterie werd geïdentificeerd; daarom is er nog relatief weinig bekend over de bacterie en over welke diersoorten het kan besmetten. Er zijn echter geen meldingen bekend van besmetting van mensen of andere zoogdieren met deze bacterie. Tot nu toe is in Groot-Brittannië de infectie alleen vastgesteld bij vogels uit de mezen-familie; Het is onbekend in hoeverre andere vogelsoorten gevoelig zijn.

Tuinvogels in het Verenigd Koninkrijk kunnen andere besmettelijke ziekteverwekkers zoals *Carylobacter*, *Chlamydia psittaci*, *Escherichia albertii* en *Salmonella* bacterie bij zich dragen die mensen en huisdieren kunnen besmetten.

Wij raden aan om de onderstaande praktische hygiënemaatregelen standaard toe te passen bij het voeren van vogels en bij het omgaan met voedersilo's en vogelvoerhuisjes.

Het volgen van deze regels voorkomt dat infecties op mensen overgaan en beschermt de vogels in de tuin tegen ziekte.

- Reinig en ontsmet voedertafels, voedersilo's en voederplaatsen regelmatig. Een geschikt ontsmettingsmiddel is bijvoorbeeld een verdunde oplossing van huishoud- bleekwater (5% natrium- hypochloride) of een andere speciaal desinfectiemiddel.
- Na ontsmetting de voedertafel altijd goed afspoelen met water en goed laten drogen alvorens opnieuw te gebruiken.
- Borstels en andere schoonmaakspullen die gebruikt worden om de voedersilo's, tafels en vogelbaden schoon te maken moeten niet voor andere doeleinden gebruikt worden en moeten niet binnenshuis worden gebracht, maar moeten buiten bewaard en gebruikt worden, verwijderd van plaatsen waar voedsel (voor mensen) wordt klaargemaakt.
- Draag rubberen handschoenen bij het schoonmaken en was je handen en onderarmen grondig na afloop, met name voordat je gaat eten of drinken. Voorkom direct contact met zieke of dode vogels. Gebruik bijvoorbeeld wegwerphandschoenen bij het verwijderen van dode vogels of pak de vogel op met behulp van een plasticzak die je over je hand hebt getrokken

Diagnose

Het vaststellen van een besmetting met *S. ornithocola* in tuinvogels gebeurt middels een post-mortaal onderzoek. Bij sectie zijn de ziektesymptomen subtiel en niet-specifiek, vandaar dat aanvullende laboratorium-testen nodig zijn om de diagnose van deze ziekte te bevestigen. De bacterie is 'kritisch' (is moeilijk te kweken in een lab) en vereist speciale kweekcondities, daarom is een moleculaire test ontwikkeld om de bacterie te helpen detecteren.

Als je dode of zieke vogels in je tuin wilt melden, ga dan naar de website van [Sovon](#) of [DWHC](#). Of, als je geen toegang hebt tot internet of nog andere vragen hebt, neem dan contact op met DWHC door te bellen naar 030 – 253 79 25.

Behandeling

Hoewel er medicijnen bestaan die mogelijk helpen om een besmetting met *S. ornithocola* bij gehouden vogels te behandelen, is een effectieve en gerichte dosering bij in het wild levende vogels niet mogelijk.

Als zich een geval van besmetting met *S. ornithocola* voordoet, dan moeten algemene maatregelen voor het bestrijden van ziektes bij wilde vogelpopulaties worden toegepast:

- Zorg voor optimale hygiëne bij voederplaatsen, inclusief desinfectie (zie hierboven).
- Zorg dagelijks voor vers en schoon water en maak het waterbadje dagelijks schoon.
- Voersystemen (zoals voertafels en voersilo's) zorgen ervoor dat vogels, soms in grote aantallen, samenkomen, waardoor het gevaar van verspreiding van ziekten tussen individuele dieren wordt vergroot als er een uitbraak is. **Als meerdere vogels in je tuin ziek zijn, wordt aanbevolen om te overwegen het voeren drastisch te beperken of om tijdelijk met voeren te stoppen (2 – 4 weken)**. De reden hiervoor is om de vogels te stimuleren om zich te verspreiden en daarbij

de kans om nieuwe vogels bij het voerhuis te besmetten te minimaliseren. Pak daarna het voeren geleidelijk weer op, en hou daarbij in de gaten of zich tekenen van ziekte voordoen. Op de Engelse website is meer informatie te vinden over hoe goed te voeren (<https://www.ufaw.org.uk/downloads/welfare-downloads/garden-bird-feeding-leaflet-finalised.pdf>).

Voorkomen

Hou je gedurende het gehele jaar aan de 'best practice' voor het voeren van vogels om ziektes bij voederplaatsen te beperken en te voorkomen :

- Dagelijkse goede voerplaatshygiëne. Ruim niet gegeten voedsel en uitwerpselen op voordat je nieuw voer geeft en desinfecteer silo's en voerplaatsen regelmatig.
- Geef vogels dagelijks schoon en vers drinkwater.
- Gebruik voer van goedgekeurde/betrouwbare bronnen.
- Verplaatst voerplaatsen in de tuin om ophoping van vervuiling te voorkomen en ruim vooral voedselresten die op de grond zijn gevallen op.

Bron

Vertaling van: *Suttonella ornithocola* infection in Garden Birds. *Garden Wildlife Health*, April 2020.

Met aanpassing m.b.t. melden van vogels in Nederland.

Scientific publications

Finnish Food Safety Authority (EVIRA) (2017) *Suttonella ornithocola* infection associated with mortality in Finnish tits (Paridae). *European Wildlife Disease Association Newsletter Summer 2017*, <http://ewda.org/ewda-newslettersummer-2017/4>

Foster, G., Malnick, H., Lawson, P.A., Kirkwood, J., MacGregor and S.K., Collins, M.D. (2005) *Suttonella ornithocola* sp. nov., from birds of the tit families, and emended description of the genus *Suttonella*. *International Journal of Systematic and Evolutionary Microbiology* 55: 2269-2272. doi: 10.1099/ijs.0.63681-0.

Kirkwood, J.K., Macgregor, Malnick, H. and Foster, G. (2006) Unusual mortality incidents in tit species (family Paridae) associated with novel bacterium *Suttonella ornithocola*. *Veterinary Record* 158: 203-205. doi:10.1136/vr.158.6.203.

Lawson, B., Malnick, H., Pennycott, T.W., Macgregor, S.K., John, S.K., Duncan, G., Hughes, L.A., Chantrey, J. and Cunningham, A.A. (2011) Acute necrotising pneumonitis associated with *Suttonella ornithocola* infection in tits (Paridae). *The Veterinary Journal* 188: 96-100. doi: 10.1016/tvji.2010.03.010.

Merbach, S., Peters, M., Kilwinski, J., Reckling, D. (2019) *Suttonella ornithocola*-associated mortality in tits in Germany, *Berl Münch Tierärztl Wochenschr* doi: 10.2376/0005-9366-18065

Nature and Biodiversity Conservation Union (NABU) (2020) *Suttonella ornithocola* bacterium causes blue tit deaths [Accessed April 22nd 2020] <https://www.nabu.de/news/2020/04/27990.html>

Peniche, G., Rodriguez-Ramos Fernandez, J., Durrant, C., John, S.K., Macgregor, S.K., Cunningham, A.A. (2017) Nested PCR for *Suttonella ornithocola* reveals widespread infection in British Paridae species. *European Journal of Wildlife Research* 63:50 doi:10.1007/s10344-017-1105-6

Disclaimer

De inhoud van dit document is informatief. Er kunnen geen rechten aan worden ontleend of aanspraak op worden gemaakt.

Datum

4 mei 2020